

ПРОТОКОЛ

Наради щодо збереження лося європейського
від 25 жовтня 2017 р.

ПРИСУТНІ: члени Національної комісії з питань Червоної книги України: голова Секції з питань охорони тваринного світу, чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Акімов І. А.; заст. директора Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, відповідальний секретар Комісії Харченко В. О.; члени Секції з питань охорони тваринного світу: д. б. н., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Аністратенко В. В.; к. б. н., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Костюшин В. А.; к. б. н., с. н. с. Національного науково-природничого музею НАН України Манило Л. Г.; д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Межжерін С. В.; секретар Секції з питань охорони тваринного світу, к. б. н., н. с. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Козиненко І. І. Запрошені: головний мисливствознавець Львівського ОУЛМГ Бурмас В. Р.; д. б. н., проф. кафедри екології та охорони навколишнього середовища ТДАТУ Волох А. М.; к. б. н., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Гаврись Г. Г.; к. с.-г. н., доцент кафедри лісництва НЛТУ України Делеган І. В.; д. б. н., проф., директор Інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна» Лисенко В. І.; д. с.-г. н., проф. кафедри лісівництва Національного лісотехнічного університету України Хоєцький П. Б.; начальник управління мисливського господарства та полювання Держлісагенства Шеремет І. М.

Головуючий: голова Секції з питань охорони тваринного світу, чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Акімов І. А.

Секретар: к. б. н., н. с. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Козиненко І. І.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

І. Обговорення питань щодо збереження лося європейського.

В обговоренні брали участь:

члени Національної комісії з питань Червоної книги України: голова Секції з питань охорони тваринного світу, чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Акімов І. А.; заст. директора Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, відповідальний секретар Комісії Харченко В. О.; члени Секції з питань охорони тваринного світу: д. б. н., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Аністратенко В. В.; к. б. н., с. н. с. Національного науково-природничого музею НАН України Манило Л. Г.; д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Межжерін С. В.; головний мисливствознавець Львівського ОУЛМГ Бурмас В. Р.; д. б. н., проф. кафедри екології та охорони навколишнього середовища ТДАТУ Волох А. М.; к. с.-г. н., доцент кафедри лісництва НЛТУ України Делеган І. В.; д. б. н., проф., директор Інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна» Лисенко В. І.; д. с.-г. н., проф. кафедри лісівництва Національного лісотехнічного університету України Хоєцький П. Б.;

начальник управління мисливського господарства та полювання Держлісагенства
Шеремет І. М.

1. Акімов І. А., голова Секції з питань охорони тваринного світу, чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Суспільство збурене вирішенням питання збереження лося. Наше завдання дійти згоди та виробити пріоритетне рішення. Пропоную заслухати думку експерта.

2. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Проводить порівняння зі станом проблеми у сусідніх країнах. Чисельність лося в Україні менше оптимальної і залишається такою вже 15 років. Причиною такого стану є неадекватна охорона та браконьєрство. При введенні мораторію на полювання та жорстких охоронних заходах чисельність лося за 10 років зросте до 12 тис. ос. А якщо врахувати міграцію тварин з Росії та Білорусі – значно більше.

Боротьба з браконьєрством не є в компетенції Національної комісії з питань Червоної книги України. Наше завдання надати обґрунтування ля внесення виду до Червоної книги України за формальними ознаками які прописані в законі. На ці критерії ми й маємо спиратись. А саме:

Уразливий – Vulnerable (VU)

1. Таксон вважається «уразливим», коли на основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менше ніж на 50% за останні 3 покоління. При цьому причини такого скорочення уже пояснені ТА припинені Та мають зворотний характер.

2. На основі спостережень, оцінок, висновків або припущень встановлено, що чисельність популяції скоротилась не менш ніж на 30% за останні 10 років або 3 покоління (в залежності від того, що довше). При цьому скорочення та його причини ще не можуть бути припинені АБО не пояснені АБО ма.ть незворотний характер.

Все це дає Національній комісії з питань Червоної книги України підставу для включення лося європейського до Червоної книги України за категорією «уразливий».

3. Волох А. М., д. б. н., проф. кафедри екології та охорони навколишнього середовища ТДАТ України.

- Чи вирішить внесення лося до Червоної книги проблему збереження виду?

4. Бурмас В. Р., головний мисливствознавець Львівського ОУЛМГ.

- Яка на Вашу думка причина зменшення чисельності лося?

5. Лисенко В. І., д. б. н., проф., директор Інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна».

- Внесення лося до Червоної книги його не спасе

6. Аністратенко В. В., д. б. н., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Коли отримано останні дані по чисельності виду?

7. Шеремет І. М., начальник управління мисливського господарства та полювання Держлісагенства.

- Треба враховувати дані не тільки 2-ТП-(мисливство), а й чисельність у зоні ЧАЕС.

8. Бурмас В. Р., головний мисливствознавець Львівського ОУЛМГ.

- Заборона ніколи нічого не давала. Великі втрати від браконьєрства. Де заборона мисливцям, завжди з'являються браконьєри. Чисельність лося різко зменшилась після дозволу у 1994 р. продавати військову зброю в магазинах. До того ж довгі сніжні та морозні зими 1996 та 1997 років. Це вплинуло на чисельність лося.

9. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Ви ж погоджуєтесь з тим, що за ці роки чисельність лося по Львівській області зменшилась у 5 разів!

10. Волох А. М., д. б. н., проф. кафедри екології та охорони навколишнього середовища ТДАТ України.

- В Україні треба створювати мисливські заказники. Збільшувати покарання за браконьєрство. Треба посилення законодавства, а не занесення до Червоної книги. Також треба вивчати чисельність лося. Розробити програму дослідження та охорони лося. Червона книга не врятує.

11. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Так, все це дуже потрібне. Але це не є в компетенції Національної комісії з питань Червоної книги України.

12. Лисенко В. І., д. б. н., проф., директор Інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна».

- Внесли осетрових до Червоної книги – вони зникли. Хто буде розводити, якщо не можна ловити?

13. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Коли вид під загрозою зникнення, його треба заносити до Червоної книги.

14. Аністратенко В. В., д. б. н., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- У компетенції Національної комісії небагато інструментів. Ми можемо рекомендувати чи не рекомендувати вид заносити до Червоної книги. Наразі є два шляхи.

1. Занесення лося європейського до Червоної книги. Аргументацію такого шляху достатня і добре обґрунтована. Але таким шляхом треба зберегти на крайній випадок, якщо всі інші не спрацюють.

2. Альтернатива – ведення мораторію на полювання на обмежений строк.

15. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Ні один мораторій, а ні на 3 роки, чи 7 років, не був затверджений.

16. Акімов І. А., голова Секції з питань охорони тваринного світу, чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Мораторій має перевагу в тому, що це більш регульована програма. Наприклад, його можна зняти для деяких мисливських господарств.

17. Делеган І. В., к. с.-г. н., доцент кафедри лісництва НЛТУ України.

- У разі занесення лося до Червоної книги, хто буде відшкодовувати збитки лісництва?

18. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Це питання треба задавати Мінприроди.

19. Шеремет І. М., начальник управління мисливського господарства та полювання Держлісагенства.

- Ми згодні на заборону на певний час. Але спочатку треба вивчити ситуацію.

20. Хоецький П. Б., д. с.-г. н., проф. кафедри лісівництва Національного лісотехнічного університету України.

- У мене питання по чисельності. Також ми не знаємо структуру популяції лося. Треба спочатку вивчити ці питання. Ведмедя внесли до Червоної книги. Браконьєри залишились. Може вивчимо популяцію лося, а потім будемо приймати рішення?

21. Межжерін С. В., д. б. н., проф., зав. відділу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- Перевага мораторію шляхом внесення до Червоної книги полягає у більш суворих наслідках для браконьєрів. Також його не можна припинити, як вже було, візою міністра. Обов'язкове рішення Національної комісії.

22. Акімов І. А., голова Секції з питань охорони тваринного світу, чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України.

- С. В. Межжерін, як експерт, запропонував більш стримане рішення. Спочатку вводимо мораторій. Якщо мораторій буде визнано недостатньою запобіжною мірою, тоді рекомендувати занесення лося до Червоної книги.

Мораторій може бути диференційованим у часі, а також по різних мисливських господарствах. Це питання потребує вивчення, щоб бути достатньо обґрунтованим. Наша експертна порада – залучити мисливські господарства до обліку лося. Також для вирішення цього питання залучити науковців.

УХВАЛИЛИ

Учасники наради, у своїй більшості, вважають передчасним внесення лося європейського до Червоної книги України. Введення мораторію строком на 7 років визнано більш доцільним

Разом із тим, для більш чіткого, науково-обґрунтованого вирішення проблеми, в тому числі розробки заходів по підвищенню та стабілізації чисельності лося європейського, вважати за необхідне проведення моніторингу сучасного стану популяцій цього виду в Україні та існуючих для нього загроз, на що потрібне виділення цільового фінансування від Мінприроди.

Протокол вела
секретар Секції,
к.б.н., н.с. Інституту зоології
ім. І.І. Шмальгаузена

І. І. Козиненко